

درس ۲۰

کشور گشایان بی رحم

مغول‌ها

در زمان خوارزمشاهیان، در شرق ایران و شمال چین، سرزمینی به نام مغولستان وجود داشت. مغولستان سرزمینی با آب و هوای سرد و خشک بود و قبایل مغول با کمبود غذا روبه‌رو بودند. آنها قبایل بیابان‌گرد بودند و زندگی خود را بیشتر از راه غارت کاروان‌ها یا هجوم به سرزمین‌های دیگر می‌گذراندند. در زمان سلطان محمد خوارزمشاه، چنگیز خان حاکم مغولستان بود.

چنگیز خان مردی بسیار بی‌رحم و خشن بود. او ابتدا به چین حمله کرد؛ اموال مردم را غارت کرد و ساکنان شهرها را کشت. سپس، چند نفر بازرگان را برای تجارت به ایران فرستاد.

وقتی بازرگانان به شهر اترار رسیدند، غایرخان، حاکم آن شهر، آنها را دستگیر کرد و به سلطان محمد خوارزمشاه

خبر داد که این افراد برای جاسوسی آمده‌اند و بهتر است کشته شوند. سلطان محمد نیز سخنان حاکم را پذیرفت. پس

حاکم شهر بازرگانان را کشت و اموال آنها را تصاحب کرد. چنگیز خان ماجرا را فهمید و از سلطان محمد خواست که

غایرخان را به او تحویل دهد اما سلطان محمد از این کار خودداری کرد.

مسیر حرکت اقوام مغول به ایران و دیگر کشورها

حمله‌ی مغول‌ها به ایران

چنگیزخان مغول که به دنبال بهانه‌ای برای لشکرکشی به ایران می‌گشت، وقتی ماجرای قتل بازرگانان مغول را شنید، به ایران حمله کرد. در این زمان، حکومت ایران ضعیف شده بود و در همه جا اختلاف و هرج و مرج بود.

فعالیت

۱- فعالیت شماره‌ی ۱ «به کار بیندیم» را انجام دهید.

حمله‌ی مغول‌ها به ایران چه تأثیری بر زندگی مردم داشت؟

وقتی مغول‌ها به ایران حمله کردند، سلطان محمد خوارزمشاه به جای ایستادگی در مقابل دشمن، پا به فرار گذاشت. به این ترتیب، مغول‌ها وارد ایران شدند. آنها به هر شهری که می‌رسیدند، مردم آنجا را با بی‌رحمی به قتل می‌رساندند و اموال آنان را غارت می‌کردند.

از جمله کسانی که در مقابل مغول‌ها ایستادگی کرد، سلطان جلال‌الدین خوارزمشاه، پسر سلطان محمد، بود. او در چند جنگ، مغول‌ها را شکست داد اما سرانجام از چنگیز خان شکست خورد.

حمله‌ی مغول‌ها از وحشیانه‌ترین و زیان‌بارترین حمله‌ها در تاریخ ایران بوده است. مغول‌ها بسیاری از کتابخانه‌ها را

سوزاندند و آثار هنری را از بین بردند.

پس از مرگ چنگیز، فرزندان او تصمیم گرفتند بار دیگر به ایران حمله کنند.

مردم مسلمان ایران حکومت مغول‌ها را نمی‌پذیرفتند؛ به همین دلیل، در بعضی از شهرها و روستاهای ایران، قیام‌هایی بر ضد حاکمان مغول صورت گرفت.

△ حمله‌ی مغول‌ها به ایران

نقاسی مینیاتور، هلاکوخان

نقاسی مینیاتور، حمله‌ی مغول
و فرار سلطان محمد خوارزمشاه

حمله‌ی هلاکو به ایران

چهل سال بعد از حمله‌ی چنگیز، هلاکو خان، نوه‌ی او با سپاهی بزرگ به ایران حمله کرد. هلاکو سپس به بغداد نیز لشکر کشید و آخرین خلیفه‌ی عباسی را به قتل رساند و به این ترتیب، حکومت عباسیان را برانداخت.

سپاهیان هلاکو خان به هر جا که وارد می‌شدند، همه چیز را خراب می‌کردند. در نتیجه، بسیاری از شهرهای ایران، ویران شد. هلاکو پس از فتح ایران، مراغه را پایتخت خود قرار داد و حکومتی را تأسیس کرد که به حکومت «ایلخانان» شهرت یافت.

▲ تیمور

حمله‌ی تیمور به ایران

تیمور فرماندهی بی‌رحم بود که حدود ۱۶۰ سال پس از حمله‌ی چنگیز، توانست به تدریج بر ماوراءالنهر حاکم شود. او ادعای کرد که از بستگان چنگیز است.

تیمور با سپاهیان‌ش به ایران حمله کرد. در پی این حمله، حکومت‌های محلی ایران از بین رفتند و دوباره بیشتر شهرها و روستاهای کشور ما ویران شدند. تیمور چندبار به ایران هجوم آورد و سراسر ایران و کشورهای اطراف را ویران کرد. بعدها جانشینان تیمور (تیموریان) ده‌ها سال بر ایران حکومت کردند.

فعالیت

۲- چرا مغول‌ها به ایران حمله کردند؟ چند دلیل بیاورید.

۳- به نظر شما، اگر ماجرای شهر اُترار رخ نمی‌داد، باز هم مغول‌ها به ایران حمله می‌کردند؟ چرا؟

۴- حمله‌های چنگیز و تیمور چه پیامدهایی (نتایجی) برای ایران داشت؟ توضیح دهید.

۲- چون مغول‌ها مردمی بیابان گرد بودند و قبایل آنها با کمبود غذا رو به رو بودند. مغول‌ها بیشتر از راه غارت کاروان‌ها یا هجوم به سرزمین‌های دیگر زندگی خود را می‌گذرانند. چنگیزخان به بهانه ی کشته شدن بازرگانان خود توسط غایرخان به ایران حمله کرد. از طرفی مغول‌ها به دنبال کشورگشایی بودند.

۳- بله، چون آنها مردمی بیابان گرد بودند که به دنبال کشورگشایی بودند و از راه غارت کاروان‌ها یا هجوم به سرزمین‌های دیگر زندگی خود را می‌گذرانند.

فعالیت

- ۲- چرا مغول‌ها به ایران حمله کردند؟ چند دلیل بیاورید.
 - ۳- به نظر شما، اگر ماجرای شهر اُترار رخ نمی‌داد، باز هم مغول‌ها به ایران حمله می‌کردند؟ چرا؟
 - ۴- حمله‌های چنگیز و تیمور چه پیامدهایی (نتایجی) برای ایران داشت؟ توضیح دهید.
-
- ۴- بسیاری از مردم را به قتل رسیدند و اموال آن‌ها غارت شد. بسیاری از کتابخانه‌ها و آثار هنری از بین رفتند. حکومت‌های محلی ایران از بین رفتند. بیشتر شهرها و روستاهای ایران ویران شدند.

موفقیت نصادف نیست،
موفقیت یعنی: کار سخت،
انقامت، یادگیری، مطالعه،
فداکاری و بیشتر از همه، عشق
به آن چیزی که انجام می‌دهید